

Asia: VN/14277/2025

Lausuntopyyntö hyvinvointialueiden rahoituksesta annetun valtioneuvoston asetuksen muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

1. Huomionne ehdotetuista hyte-kertoimen indikaattorien tavoitearvoista (3 §) ja laskentatavasta (3 a §)?

Tulosindikaattoreihin liitettävät muutokset ovat Pirkanmaan hyvinvointialueen mielestä perusteltuja. Pelkkä indikaattoreiden arvossa tapahtuneen muutoksen suunta ei ota huomioon indikaattorin tasoa, mutta tavoitearvojen kautta tähän päästään paremmin kiinni ja alueet, jotka jo hoitavat hyte-työtä hyvin tulevat paremmin huomioiduksi laskentakaavassa. Indikaattoreille asetettavat tavoitearvot lisäävät myös mittarina läpinäkyvyyttä ja rahoituksen kannustavuutta ja se on tavoitteenä hyvä.

Toimeentulotuen saamista koskevan indikaattorin tarkentaminen siten, että se ei kattaisi jatkossa enää alueen myöntämää ehkäisevää ja täydentävää toimeentulotukea, vaan se kattaisi vain perustoimeentulotukea saavat asukkaat on myös perusteltua. Ehkäisevä sekä täydentävä toimeentulotuki ovat nimenomaan ennaltaehkäisevää työtä ja niiden saajien huomioiminen indikaattorin arvossa voisi aiheuttaa vääristymää todelliseen indikaattorin tarkoitusperään nähden.

2. Huomionne ehdotetuista pelastustoimen riskikertoimen tekijöistä ja niiden painokertoimista (4 §)?

Esitetty muutos on Pirkanmaan hyvinvointialueen näkemyksen mukaan perusajatukseltaan kannatettava, koska tarkoituksena on tarkentaa pelastustoimen rahoituksen määräytymistä vastaten mahdollisimman hyvin todellista tarvetta.

Koska esitetyt rahoituksen muutokset ovat kuitenkin kertavaikutuksiltaan melko suuria ja vaikuttavat usean alueen rahoitukseen myös negatiivisesti, niin nopea rahoituksen suuri leikkaantuminen jo entisestäänkin toimintaan nähden vajaan rahoituksen osalta herättää kuitenkin huolta. Niillä alueilla, joilla rahoitus vähenee kokonaisuudessaan, muutos vaikuttaa negatiivisesti tulevaan palvelutasoon kaikilla riskialueilla. Esitetty muutos painottuu selkeästi öljyntorjuntavalmiuden ja kausimatkailun alueille ja vaikuttaa alueisiin, joissa nämä korostuvat positiivisesti ja muihin negatiivisesti. Tapahtuvien muutosten laskennallinen vaikutus ja vertautuminen todelliseen arki-elämän tarpeeseen ja myös riittävien vaikutusarvioiden tekeminen on erittäin tärkeää.

Öljyn- ja ympäristövahinkojen torjunnan korvauksiin on myös tullut uusi ympäristövahinkojen torjuntarahasto. Nähdäksemme myös sitä kautta huolehditaan öljyn- ja ympäristönvahinkojen torjunnan rahoituksesta jatkossa. Näemme riskinä, että sama asia tulee nyt huomioitua rahoituksessa kahteen kertaan päällekkäin jolloin muutosvaikutus tulee tuplana.

Yhden riskikohteen kohdistuminen vain yhteen riskiruutuun voi aiheuttaa laskentamalliin myös potentiaalista riskiä silloin, jos kohde on todellisuudessa hyvin suuri ja osuisi moneen ruutuun. Tällöin on mahdollista, että pienempi ja suurempi riskikohde tulee erheellisesti käsiteltyä yhtä suurta riskiä tuovina vaikka todellisuudessa riskitasoissa olisi merkittäväkin ero toiminnan suuruudesta johtuen.

3. Muut mahdolliset huomionne asetuksesta?

Rahoituksessa tapahtuu jatkuvasti paljon yhtäkkisiä ja suuria muutoksia. Hyvinvointialueiden on vaikea sovittaa toimintaansa nopeisiin rahoituksen muutoksiin. Vaikka laskentamallin jatkuva täsmentäminen onkin pidemmällä perspektiivillä kannatettavaa ja tarpeellista, niin jatkuvat merkittävät rahoituksessa tapahtuvat muutokset aiheuttavat hankaluuksia hyvinvointialueiden toiminnan ja talouden johtamiselle.

Moksén Heidi

Pirkanmaan hyvinvointialue - vs. hyvinvointialuejohtaja Juhani Sand